

Oponentský posudok habilitanta Mgr. art. Jána Triašku, ArtD.

Program, ktorý rozvíja Ján Triaška (1977) od roku 2003, kedy absolvoval maľbu na VŠVU v Bratislave, predstavuje svojím tematickým zameraním a výtvarnou povahou variant postmoderne zvolneného typu neoexpresívnej figurálnej a figuratívnej maľby. Je založený na uvažovaní o súčasných možnostiach rozvíjania jazyka maľby v jej presahoch. Výtvarné zložky jeho diel zdôrazňujú najmä problém budovania esenciálne chápaného priestoru diela v zmysle jeho zdroja (pôvodu), okolností vzniku a tiež existencie (fungovania) diela. Triaška narába s otvorenou, často kontroverzne zostavenou ikonografiou. Jeho obrazy sú ukážkou nielen uvažovania, ale v istom zmysle i zjavovania podvedome usadených mediálnych či reklamných obrazov. Nejde pritom len o symbolickú asociatívnu príznakov doby, ale skôr o priamu kritickú razantnosť výpovede.

Od roku 2007, kedy Triaška absolvoval doktorandské štúdium maľby na VŠVU (školiťel prof. Ján Berger, akad. mal.), možno vnímať viaceré posuny a inovácie v jeho maliarskom programe. Predovšetkým je tu prítomná akcelerácia nových tém (verejný priestor kontaminovaný spektakulárnymi obrazmi, dehumanizované developerské „produkty“ a iné sociálne či politicky ladené témy), ale vidíme aj posuny vo formálnych, výrazových a technologických postupoch (presahy elektronického obrazu a maľby na plátne, rôzne formy inštalácie). Takto vytvára Triaška optimálny rámec pre rozvíjanie tvorivej roviny od mimetického (reflexívneho) ku koncepčnému a konceptuálnemu (reflektívnemu) princípu nielen využitia, ale komplexného ovládania maľby naprieč jednotlivými vizuálnymi médiami, technikami a materiálmi.

Výtvarný problém, ktorý Triaška sprostredkúva a rozvíja v rámci svojej pedagogickej činnosti na FVU AU v Banskej Bystrici, je postavený na aktivizujúcich postupoch a zložkách výučby predmetov: základy maľby, technológia maľby a maliarske techniky. Usiluje u poslucháčov dosiahnuť vhl'ad do elementárnej problematiky jazyka maľby a paralelne rozvíjať ich vzťah k povahe súčasného vizuálneho umenia s dôrazom na aktuálne štýlové a mediálne podoby. Ako sám uvádza, výučbu zakladá na poznaní dejín umenia, ovládaní maliarskeho jazyka a metóde tvorivého dialógu študenta s pedagógom. Predmety, ktoré Triaška vedie, sú obzvlášť náročné. Jednak spôsobom chápania maľby vo väzbe na technológiu, čo predstavuje spolu s pojmom hľadania výrazovosti náročný tréning aj pre skúsených. Triaška optimálne kombinuje formáty priamych cvičení, zadaní a následných konzultácií. Sprostredkúva prednášky zamerané na problémy a pochopenie súčasného stavu média maľby, prikláňajúc sa k analýze jazyka a matérie maľby s dôrazom na súčasné

kontexty vizuálnej kultúry. Umelecká a estetická rovina takéhoto pedagogického modelu sa stáva dynamickou s priestorom pre experiment. Utvára predpoklad pre hlbšie chápanie povahy a možností média maľby. Cesta vlastného hľadania a bádania študentov, ktorú autor didakticky preferuje, je v konečnom dôsledku o to slobodnejšia a vo výsledku má predpoklad väčšej miery autenticity. V súvislosti s pedagogickou skúsenosťou Triašku možno pripomenúť aj jeho pôsobenie na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave v rokoch 2005 – 2014, kde vyučoval viacero vizuálnych médií ako kresba, PC grafika, základy grafického dizajnu a nové médiá.

Pri doterajšej sumarizácii sa tvorba Jána Triašku javí ako mnohostranná s osobitými autorskými variantmi prekračovania hraníc obrazu smerom k performatívne modelovanému konceptu inštalácií vo verejnom priestore, pričom vníma a interpretuje devastované rámce súčasnej (ne)kultúry v jej post totalitných rámcoch. Od roku 2005 sa orientoval na presahy maľby a digitálneho pohyblivého obrazu, kde klasická maľba predstavuje len akési projekčné plátno (cyklus Green Screen) a vytváral obrazy pomocou digitálneho kolážovania na báze postfotografie (séria Izmus, 2006). V roku 2010 predstavil sériu textovo premaľovaných vlastných starších malieb, kde použil pri ich prepise autentické, avšak anonymizované výroky kritikov či kurátorov umenia (cyklus Transkripcia). Osobitosťou jeho neoexpresívne orientovanej tvorby je vrstvenie viacerých významových rovín a obrazových plánov (cyklus Oheň a dym, Smog), ako aj použitie symbolov a znakov, ktoré tu reprezentujú takmer konceptuálny prvok. Obrazy Jána Triašku sa pohybujú štýlovo na rozhraní retro vlny neoexpresionizmu a neopopartu. Vyznačujú sa spravidla intertextualitou a latentnou dialogickou nadväznosťou jednotlivých cyklov, čo je evidentné aj v novšej práci na cykle Trasformers, kde akceluruje pestrá gýčovo – reklamná výrazová farebnosť.

V posledných rokoch siaha Triaška častejšie aj k médiu kresby netradičnými materiálmi ako káva (cyklus Family Album, od 2013), či krv (Vodca, 2013 - 2016). Materiál a znakové štruktúry týchto prác revitalizujú konceptuálne princípy umenia 60. a 70. rokov 20. storočia. Triaška ich aplikuje s dôrazom na ich nové čítanie v kontexte dnešnej vyprázdnenej „bulimickej“ mediálnej a reklamnej extázy.

Projekt habilitačnej práce Jána Triašku *odporúčam prijať na habilitačné konanie a udeliť mu titul docent* s ohľadom na preukázanú mieru umeleckého výkonu, ako aj pedagogickej invenciu.

PhDr. Alena Vrbanová, PhD., oponentka habilitačnej práce,
Fakulta výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, Katedra teórie a dejín umenia

